

Fyll i arbetsbeskrivningen genom att ersätta den ljusgrå texten med din egen text. Spara och bifoga dokumentet i samma mapp som resten av ditt bidrag. För att delta i tävlingen måste du också betala en anmälningsavgift på 250 kronor. Sätt in pengarna på BG 546-3880. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.

NAMN:

Nils Hanson

Ansvarig utgivare Uppdrag granskning, SVT

E-POST:

nils.hanson@svt.se

ARBETSNAMN:

Kinaaffären

KATEGORI:

Riks-tv

DESSA PERSONER ANMÄLS OCH KAN NOMINERAS

Sven Bergman

Joachim Dyfvermark

FÖRUTOM OVANSTÅENDE DELTOG FÖLJANDE PERSONER

Ola Christoffersson, fotograf och redigerare

Nils Hanson, redaktör och ansvarig utgivare

PUBLICERINGSDATUM

2014-09-03

VAR PUBLICERADES JOBBET?

Uppdrag granskning, SVT

Denna arbetsbeskrivning skall bifogas till alla bidrag som lämnas in till Guldspaden. Vid frågor – kontakta FGJs kansli.
Telefon: 08-665 40 10 **E-post:** kansli@fgj.se. För att delta i tävlingen måste du också betala en **anmälningsavgift** på **250 kronor**. Sätt in pengarna på **BG 546-3880**. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.

BESKRIV RESULTATET AV GRÄVET KORTFATTAT

Ett hemligt samarbete där svenska myndigheter genom ett bulvan-upplägg skulle ge världens största diktatur Kina militär teknologi. Som kunde användas till den kapprustande stormaktens massförstörelsevapen...

Det var inte ett dåligt aprilskämt, utan kärnan i "Kina-affären" som SVT:s Uppdrag granskning avslöjade i september 2014.

Med stöd i hemliga dokument och vittnesmål från insidan kunde SVT blottlägga hur Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, sedan flera år förhandlat med den kinesiska försvarsindustrin. Och hur detta skett via ett bulvan-upplägg med Kungliga tekniska högskolan, KTH, som front. Orsaken: världens största diktatur Kina omfattas sedan 25 år av ett vapenembargo från EU och är ett land som Sverige officiellt inte säljer vapen till eller på något sätt samarbeta med kring försvarsfrågor.

Det handlade om ett datorprogram, Edge, framtaget under många år och finansierat av svenska försvaret. Ett verktyg så viktigt för Sverige, inte minst i utvecklingen av svenska JAS 39 Gripen, att det klassats som sk nationell kod.

Efter att under lång tid ha byggt förtroende hos källor med insyn i affären, ägnade sig de två nominerade reportrarna på heltid åt granskningen från april 2014 till publiceringen 3 september 2014. Uppdrag gransknings team möttes av en kompakt matta av dimridåer, halvsanningar och rena lögner från de granskade myndigheternas sida. Den huvudsakliga linjen var att datorprogrammet Edge är ett dussinprogram, som är civilt och att KTH:s samarbete med Kina handlade om okontroversiell grundläggande forskning.

Försvarsdepartementet, försvarsmyndigheter, försvarsindustrin och försvarsforskningen i Sverige är en tätt sammankopplad sluten värld och för att tränga igenom den officiella bilden fick reportrarna söka sig utanför Sveriges gränser.

Steg för steg kunde Uppdrag granskning team genom en gedigen research berätta om hur det egentligen låg till. Så småningom lyckades teamet också ta del av hemliga interna dokument från FOI, som i flera fall mörklagts och inte diarieförts. Dokumenten visade svart på vitt FOI:s planer på bulvanbolag, och senare bulvan-upplägg med KTH, och hur det sanktionerats av ledningen och generaldirektören.

"Kina-affären" har slående paralleller med "Saudi-affären". FOI, bulvan-bolag, mörkläggnin, lögner, försvarssamarbete med en diktatur. Och SVT:s granskning visade att en huvudperson i båda skandalerna, generaldirektör Jan-Olof Lind, hade godkänt "Kina-affären" mitt under uppmärksamheten kring "Saudi-affären" våren 2012.

Under granskningens gång svängde den myndighet som kontrollerar svensk vapenexport, ISP (Inspektionen för strategiska produkter). När SVT:s team visade på specifika militära funktioner i Edge, som FOI undanhållit att informera kontrollmyndigheten om, slog ISP fast att det finns en risk för att Edge kan användas i utveckling av massförstörelsevapen – i klartext missiler som bär det kapprustande Kinas kärnvapen.

Granskningen ledde till omfattande reaktioner och till att hela affären – som förhandlats fram i hemlighet under flera år - stoppades.

PÅ VILKET SÄTT ANSER DU ATT GRÄVET UPPFYLLER KRITERIERNA FÖR GULDSPADEN?

Granskningen ledde till avslöjanden om något så kontroversiellt som att Sverige, i strid med vapenembargo och lagar, skulle hjälpa världens största diktatur Kina med utvecklingen av landets kärnvapen-program.

Detta var av stort allmänintresse, och har betydelse för Sveriges anseende i världen och Sveriges relation till de viktigaste säkerhetspolitiska samarbetsländerna, inte minst USA.

Försvarsdepartementet, försvarsmyndigheter, försvarsindustrin och försvarsforskningen i Sverige är en tätt sammankopplad och mycket sluten värld. Att gräva fram sanningen bakom hemligstämplar och rena lögner var en enorm journalistisk utmaning som krävde stor skicklighet, uthållighet och erfarenhet av de nominerade reportrarna.

Granskningen har gett en unik inblick i en sluten värld. Reportaget går på djupet, förbi dimridåer, strategier och dementier, och avslöjar hur svenska myndigheter medvetet under lång tid spelat ett spel bortom insyn och offentlig debatt, i strid med Sveriges officiella hållning. Som om det inte avslöjats av Uppdrag granskning hade resulterat i att Sverige hjälpt världens största diktatur Kina i regimens utveckling av massförstörelsevapen.

Denna arbetsbeskrivning skall bifogas till alla bidrag som lämnas in till Guldspaden. Vid frågor – kontakta FGJs kansli.

Telefon: 08-665 40 10 **E-post:** kansli@fgj.se. För att delta i tävlingen måste du också betala en **anmälningsavgift** på **250 kronor**. Sätt in pengarna på **BG 546-3880**. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.

HUR UPPSTOD URSPRUNGSIDÉN TILL PROJEKTET?

Granskningen startade med ett tips för cirka ett och ett halvt år sedan, om att den sk "Saudi-affären" som SR Ekot avslöjade 2012 inte var en engångshändelse.

VILKA ARBETSMETODER TILLÄMPADES?

Traditionella journalistiska arbetsmetoder. Intervjuer med öppna och anonyma källor. Genomgång av stor mängd handlingar, tex avtal och e-post. Kartläggning av nyckelpersoner. Upprättande av kronologier. Osv.

Då avgörande handlingar och uppgifter mörklades blev behovet av källor på insidan med inblick i vad som hänt viktiga. Arbetet med att finna, övertyga och framför allt skydda dessa källor krävde mycket tid, kraft och en noggrann strategi och konsekvens kring källskydd och IT-säkerhet. Detta hade varit svårt att genomföra om reportrarna inte haft lång erfarenhet av liknande situationer sedan tidigare.

VILKA TYPER AV KÄLLOR ANVÄNDES?

Se punkten ovan.

Viktigt för att nå hela vägen var dokument som bevisade det som de granskade myndigheterna mörklagt. Hur vi lyckades få fram sådana dokument kan vi inte gå in på.

VILKA PROBLEM STÖTTE DU PÅ UNDER ARBETET?

Se ovan.

Den slutna världen. Mörklägning och dimridåer. Handlingar som undanhölls.

Mycket stora utmaningar att upprätthålla ett godtagbart källskydd.

Då granskningen rörde areodynamik, strömningsberäkning och avancerade datorprogram på en mycket komplex nivå, internationell spetsforskning, var det också en utmaning att tränga in i dessa förhållanden. Vilket krävde att reportrarna i stor utsträckning fick söka svar bland expertis utanför Sveriges gränser.

HUR LÅNG TID TOG PROJEKTET?

Kalendertid handlar det om nära två år, från det att relationen till den första källan började byggas. I effektiv tid jobbade de två nominerade reportrarna från april 2014 till publicering 3 september 2014.

VILKA REAKTIONER HAR ARBETET FÅTT FRÅN MYNDIGHETER OCH KOLLEGOR?

Granskningen ledde till omfattande reaktioner och till att hela affären – som förhandlats fram i hemlighet under flera år - stoppades.

Bara tre dagar efter publiceringen beslutade KTH att avsluta hela samarbetet med den kinesiska motparten. FOI har tillsatt en extern utredning. Försvarsministern och utbildningsministern har KU-anmälts. Politiska krav om oberoende granskning har rests. FOI:s generaldirektör Jan-Olof Lind kallades på utfrågning till riksdagens försvars- och utrikesutskott, där han valde att inte infinna sig.

HAR PROJEKTET ANMÄLTS TILL PO, GRANSKNINGSNÄMNDEN ELLER ANNAN INSTANS?

Nej. Inte vad vi känner till.

Denna arbetsbeskrivning skall bifogas till alla bidrag som lämnas in till Guldspaden. Vid frågor – kontakta FGJs kansli.
Telefon: 08-665 40 10 **E-post:** kansli@fgj.se. För att delta i tävlingen måste du också betala en **anmälningsavgift** på **250 kronor**. Sätt in pengarna på **BG 546-3880**. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.

TELEFON/E-POST TILL NOMINERADE JOURNALISTER:

Sven Bergman

070-6882525

sven.bergman@svt.se

Joachim Dyfvermark

070-6227575

Joachim.dyfvermark@svt.se

GLÖM INTE: För att delta i tävlingen måste du också betala en **anmälningsavgift** på **250 kronor**. Sätt in pengarna på **BG 546-3880**. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.

OBS! Inbetalning gjordes via internetbank 2015-01-05. Alltså två dagar före sista inlämningsdag, dock var mellanliggande dag en helgdag och bankgirot kräver normalt två vardagar. Vi hoppas att ni har förståelse för detta.

Denna arbetsbeskrivning skall bifogas till alla bidrag som lämnas in till Guldspaden. Vid frågor – kontakta FGJs kansli.
Telefon: 08-665 40 10 **E-post:** kansli@fgj.se. För att delta i tävlingen måste du också betala en **anmälningsavgift** på **250 kronor**. Sätt in pengarna på **BG 546-3880**. Betalningsmottagare är Föreningen grävande journalister. Märk talongen med det arbetsnamn du valt åt ditt bidrag.